

การส่งเสริม วิสาหกิจเกษตรฐานชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปัจจุบันการประกอบกิจการของวิสาหกิจชุมชนมีความท้าทายมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจภายในประเทศและระบบเศรษฐกิจโลก วิสาหกิจชุมชนจึงต้องมีการปรับตัวในการผลิตสินค้าให้มีมูลค่าสูงโดยสัมพันธ์กับแนวทางการยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาและส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากเกษตรชีวภาพ ซึ่งครอบคลุมการทำเกษตรที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เกษตรชีวภาพ ปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ รวมถึงการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพในการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรด้วยกระบวนการทางชีวภาพ เพื่อนำไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงขึ้น

ที่มาโครงการส่งเสริมการจัดตั้งและบริหารจัดการวิสาหกิจเกษตรฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในปี พ.ศ. 2566 กรมส่งเสริมการเกษตรได้ดำเนินโครงการส่งเสริมการจัดตั้งและบริหารจัดการวิสาหกิจเกษตรฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็น การส่งเสริมกิจการของชุมชนในการพัฒนาสินค้าจากฐานชีวภาพที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่นที่สอดคล้องกับ “โมเดลเศรษฐกิจ BCG” หรือ BCG Model (การพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวม) และพัฒนาทักษะการบริหารจัดการ การผลิต การตลาด ให้เหมาะสมตามศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยร่วมกับหน่วยงานวิจัยและสถาบันการศึกษา ในการพัฒนาสินค้า เมื่อสิ้นโครงการเกิดสินค้าใหม่ที่มีมูลค่าสูงขึ้น จำนวน 30 ผลิตภัณฑ์ และมูลค่าเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10.56 ในการดำเนินงาน มี 30 วิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ และมี 6 วิสาหกิจชุมชนที่เป็นต้นแบบ

6 ต้นแบบ วิสาหกิจเกษตรฐานชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

1 วิสาหกิจชุมชนเลิศสุขสม กรุงเทพมหานคร

นำเตยหอมที่มีอยู่มากในชุมชนมาเป็นวัตถุดิบฐานชีวภาพมาพัฒนาสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า และสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยพัฒนาเป็นกระดาษสาใบเตยแล้วนำไปผลิตเป็นดอกไม้จันทน์และพวงหรีด รวมทั้งทำน้ำมันหอมระเหย ลูกกลิ้งน้ำมันกลั่นใบเตย ถือเป็น การส่งเสริมให้เกิดอาชีพในชุมชน โดยมีแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ส่งผลให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น และสินค้ามีมูลค่าเพิ่มขึ้น

BANGKOK

2 วิสาหกิจชุมชนเกษตรชนบทบ้านห้วยสะระ จังหวัดราชบุรี

นำมะนาวน้ำผึ้งมาเป็นวัตถุดิบฐานชีวภาพที่ใช้ในการพัฒนาเป็นเยลลี่มะนาวน้ำผึ้ง ซึ่งผ่านการวิเคราะห์ศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ใหม่ โดยวิเคราะห์จากวัตถุดิบ กลุ่มลูกค้า คู่แข่งทางการตลาด และศักยภาพด้านการตลาดของกลุ่ม ส่งผลให้สมาชิกมีทักษะองค์ความรู้การเป็นผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าจากเกษตรฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่มีเอกลักษณ์ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า

RATCHABURI

3 วิสาหกิจชุมชนคลองน้ำเค็มกินใจ จังหวัดจันทบุรี

นำมังคุดมาเป็นวัตถุดิบฐานชีวภาพที่ใช้ในการพัฒนาเป็นแป้งฝุ่นแก้คันจากสารสกัดเปลือกมังคุด เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือทิ้ง (เปลือกมังคุด) นำมาเพิ่มมูลค่าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีคุณภาพ และพร้อมสำหรับการขอรับรองมาตรฐานสินค้าเพื่อจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ต่อไป

CHANTHABURI

4 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านนาเวียง จังหวัดยโสธร

นำถั่วลิสงซึ่งเป็นวัตถุดิบในชุมชนที่มีคุณภาพ สดใหม่ มาเป็นวัตถุดิบฐานชีวภาพที่ใช้ในการพัฒนาเป็นถั่วลิสงเคลือบน้ำผึ้งเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้าที่มีความใส่ใจสุขภาพมากขึ้น โดยพัฒนาผลิตภัณฑ์ถั่วลิสงแนวสุขภาพที่ใช้ น้ำมันรำข้าวในการทอด และใช้น้ำผึ้งแท้เคลือบแทนน้ำตาล ซึ่งมีประโยชน์ต่อสุขภาพของผู้บริโภค ส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าจากฐานชีวภาพที่มีเอกลักษณ์ และสามารถจำหน่ายได้ในเชิงพาณิชย์

YASOTHON

5 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มพัฒนาและแปรรูปการเกษตรหาดบ้านเป็ด จังหวัดนครศรีธรรมราช

นำมะพร้าว (น้ำมันมะพร้าวสกัด) ซึ่งเป็นวัตถุดิบในท้องถิ่นที่มีคุณภาพ มาเป็นวัตถุดิบฐานชีวภาพที่ใช้ในการพัฒนาเป็นสบู่มะพร้าว สมุนไพร และเยลลี่เจลน้ำมันมะพร้าว ส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนมีแนวทางในการพัฒนา และต่อยอดวัตถุดิบฐานชีวภาพจากท้องถิ่นโดยใช้เทคโนโลยี งานวิจัย นวัตกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดความร่วมมือระหว่างชุมชน หน่วยงาน ในการพัฒนาต่อยอดวัตถุดิบฐานชีวภาพที่มีอยู่ในพื้นที่

NAKHON SI THAMMARAT

6 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรคนปลูกมังคุด จังหวัดเชียงใหม่

นำน้ำมันงาดิบมาเป็นวัตถุดิบฐานชีวภาพที่ใช้ในการพัฒนาเป็นน้ำมันงาสกัดเย็นรูปแบบ Soft gel Capsules ส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สามารถเพิ่มมูลค่าของน้ำมันงาให้สูงขึ้น เป็นที่นิยมในท้องตลาด โดยได้พัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่มีความทันสมัยโดดเด่น สร้างแรงจูงใจในการเพิ่มทางเลือกในการแข่งขันการตลาดและการตัดสินใจเลือกซื้อของผู้บริโภค

CHIANG MAI

จะเห็นได้ว่าวิสาหกิจชุมชนมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน หรือเศรษฐกิจฐานราก (Local Economy) ซึ่งเป็นฐานของระบบเศรษฐกิจและช่วยสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ โดยนำทรัพยากรชีวภาพ ในท้องถิ่นหรือชุมชนมาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของตลาด ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี การแปรรูปผลิตภัณฑ์มาเพิ่มมูลค่า มีมาตรฐานและตรงตามความต้องการของตลาด และในปัจจุบันมีวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรแล้ว จำนวน 83,553 แห่ง สมาชิกจำนวน 1,466,678 ราย และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน จำนวน 607 เครือข่าย สมาชิก 15,422 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มิถุนายน 2566) ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรได้ส่งเสริมพัฒนาและสนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรจดทะเบียนเพื่อดำเนินกิจการในฐานะนิติบุคคล เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงกับภาคเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

